

tab. 11 NARZĘDNIK (z) Kim? (z) Czym?

l. poj.

	rodzaj męski 	rodzaj żeński 	rodzaj nijaki
przymiotnik	<p>- ym</p> <p>k, g - im</p>	<p>- a</p>	<p>- ym</p> <p>k, g - im</p>
rzeczownik	<p>i - em</p>	<p>- a</p>	<p>i - em</p>
przykład	<p>On jest dobrym studentem.</p> <p>-----</p> <p>On jest wysokim mężczyzną.</p>	<p>Ona jest dobrą studentką.</p>	<p>Ono jest dobrym dzieckiem.</p>
	JAKIM?	JAKĄ?	JAKIM?

...czy umiesz. Zrób ćwiczenia na:

ledek

NARZĘDNIK LICZBY POJEDYNCZEJ

V przypadek **Kim? Czym?**
Z kim? Z czym?

Rodzaj męski

rzeczownik: **-em**
-iem po spółgłoskach **-k, -g** (Anglikiem, Norwegiem)

przymiotnik: **-ym**
-im po spółgłoskach miękkich oraz **-k, -g** (tanim, wysokim, drogim)

Rodzaj żeński

rzeczownik: **-ą**
przymiotnik: **-ą**

Rodzaj nijaki

rzeczownik: **-em**
-iem po spółgłoskach **-k, -g** (dzieckiem)
przymiotnik: **-ym**
-im po spółgłoskach miękkich oraz **-k, -g** (tanim, wysokim, drogim)

Zaimki wskazujące i pytające

r. męski	r. żeński	r. nijaki
tym	tą	tym
tamtym	tamtą	tamtym
jakim	jaką	jakim

Zasady użycia

Narzędnik jest zwykle używany w zdaniach wyjaśniających **kim ktoś jest** i **czym coś jest**. Przykładowo, gdy mówimy o płci, narodowości, zawodzie, relacjach rodzinnych i międzyludzkich w przypadku osób lub określamy, czym jest dana rzecz, zjawisko, czynność. Narzędnik występuje również jako dopełnienie dalsze, rzadziej jako dopełnienie bliższe po czasownikach typu *pachnieć, rządzić, zmęczyć się*.

a) składnik orzeczenia złożonego np. po czasownikach *być, stać się, zostać* (jestem nauczycielem, jest najlepszym lekarstwem, stanie się problemem, zostanie prezydentem).

*Jestem kobietą. Jestem Polką. Jestem nauczycielką. Jestem córką.
Jestem siostrą. Jestem żoną. Jestem matką. Jestem dobrą koleżanką.*

*Jesteś mężczyzną. Jesteś Polakiem. Jesteś nauczycielem. Jesteś synem.
Jesteś bratem. Jesteś mężem. Jesteś ojcem. Jesteś dobrym kolegą.*

*Jest przedmiotem. Jest powodem. Jest rezultatem. Jest wynikiem.
Jest skutkiem. Jest błędem. Jest czynnikiem. Jest absurdem. Jest chaosem.
Jest rośliną. Jest nadzieją. Jest przyczyną. Jest fascynacją. Jest funkcją.
Jest zwierzęciem. Jest rozwiązaniem. Jest zadaniem. Jest remedium.*

- b) transport (jadę autobusem, rowerem, taksówką)
- c) pytanie: *Którędy?* (proszę iść tą ulicą, tym korytarzem; jechać autostradą)
- d) pytanie: *Kiedy?* (wiosną, latem, wieczorem, nocą)
- e) narzędzia (pisać długopisem, malować farbami, rysować kredkami, jeść widelcem, kroić nożem, czesać się grzebieniem, myć się mydłem)
- f) zrobić coś czymś (ruszyć ręką, kopnąć nogą, spojrzeć kątem oka)
- g) czasowniki:

<i>interesować się</i>	<i>przyjmować się</i>
<i>zajmować się</i>	<i>zarażać się</i>
<i>opiekować się</i>	<i>zachwycać się</i>
<i>kierować</i>	<i>bawić się</i>
<i>cieszyć się</i>	<i>rządzić</i>
<i>martwić się</i>	<i>chwalić się</i>
<i>męczyć się</i>	<i>pachnieć</i>
<i>stresować się</i>	<i>smarować</i>

h) po przyimkach: *z, przed, za, nad, pod, między, poza*

narzędnik a mianownik

Nie możemy używać narzędnika po wyrażeniu *to jest...*

MIANOWNIK	NARZĘDNIK
Kto to jest?	Kim on / ona / ono jest?
To jest dobry student.	On jest dobrym studentem.
To jest dobra studentka.	Ona jest dobrą studentką.
To jest dobre dziecko.	Ono jest dobrym dzieckiem.
To (jest) + mianownik.	On/ona jest + narzędnik.

Jeśli orzecznikiem jest sam przymiotnik, to wtedy jest on w formie mianownika.

*Ten mężczyzna jest sympatyczny.
Ta kobieta jest utalentowana.*

tab. 12 **NARZĘDNIK** (z) Kim? (z) Czym?

	rodzaj męski 	rodzaj żeński 	rodzaj nijaki
przymiotnik	- ymi <small>k, g</small> - imi		
rzeczownik	- ami		
przykład	Oni są dobrymi studentami.	Interesuje się starymi monetami.	Deser ze słodkimi jabłkami.
	JAKIMI?		

l. mn.

Sprawdź, czy umiesz. Zrób ćwiczenia na:

e-polish

krok po kroku **Polski**

NARZĘDNIK LICZBY MNOGIEJ

V przypadek *Kim? Czym?*
Z kim? Z czym?

W liczbie mnogiej narzędnik we wszystkich rodzajach ma identyczne końcówki.

■ Rodzaj męski, żeński i nijaki

rzeczownik: **-ami**
przymiotnik: **-ymi**
-imi po spółgłoskach miękkich oraz **-k, -g** (*tanimi, wysokimi, drogimi*)

→ przykłady

Oni są Francuzami.
Często jeżdżą autobusami.
Nie lubię jeździć autostradami.
Nocami lubię słuchać muzyki.
To dziecko lubi rysować kredkami.
Nie mam siły ruszać nogami.
Ona opiekuje się zwierzętami.
Idę do teatru z kolegami.

ⓘ wyjątki

Istnieje grupa wyrazów, gdzie narzędnik liczby mnogiej ma końcówkę **-mi**:

ludźmi
braćmi
przyjaciółmi
dziećmi
pieniężmi
końmi
liśćmi

■ Zaimki wskazujące i pytające

tymi, tamtymi, jakimi?, którymi?